

The Test of Victory: From Judges to the Maccabees"

Rachel Sharansky Danziger * Torah in Motion * Chanukah Yom Iyyun 2025

1: Chosen leaders

Judges 4:4-7

(4) Deborah, wife of Lappidoth, was a prophetess; she led Israel at that time. (5) She used to sit under the Palm of Deborah, between Ramah and Bethel in the hill country of Ephraim, and the Israelites would come to her for decisions. (6) She summoned Barak son of Abinoam, of Kedesh in Naphtali, and said to him, "The LORD, the God of Israel, has commanded: Go, march up to Mount Tabor, and take with you ten thousand men of Naphtali and Zebulun. (7) And I will draw Sisera, Jabin's army commander, with his chariots and his troops, toward you up to the Wadi Kishon; and I will deliver him into your hands."

שופטים ד:ד-ז

(ד) ודבורה אשה נביאה אשת לפידות היא שפטה את ישראל בעת ההיא. (ה) והיא יושבת תחת תמר דבורה בין הרמה ובין בית אל בדרך אפרים ויעלו אליה בגי ישראל למשפט. (ו) ותשלח ותקרא לברק בן אבינעם מקדש נפתלי ותאמר אליו הלא צנח ה' אלהי ישראל לך ומשכת בדרך תבוא ולקחת עמה עשרת אלפים איש מבני נפתלי ומבני זבולון. (ז) ומשכתי אליה אלה אל נחל קישון את סיסרא שר צבא יבין ואת רכבו ואת המונה ונתתיהו בידי.

Judges 6:11-16

(11) An angel of the LORD came and sat under the terebinth at Ophrah, which belonged to Joash the Abiezrite. His son Gideon was then beating out wheat inside a winepress in order to keep it safe from the Midianites. (12) The angel of the LORD appeared to him and said to him, "The LORD is with you, valiant warrior!" (13) Gideon said to him, "Please, my lord, if the LORD is with us, why has all this befallen us? Where are all His wondrous deeds about which our fathers told us, saying, 'Truly the LORD brought us up from Egypt'? Now the LORD has abandoned us and delivered us into the hands of Midian!" (14) The LORD turned to him and said, "Go in this strength of yours and deliver Israel from the Midianites. I herewith make you My messenger." (15) He said to Him, "Please, my lord, how can I deliver Israel? Why, my clan is the humblest in Manasseh, and I am the youngest in my father's household." (16) The LORD replied, "I will be with you, and you shall defeat Midian to a man."

שופטים ו:יא-טז

(יא) ויבא מלאך ה' וישב תחת האלה אשר בעפרה אשר ליואש אבי העזרי וגדעון בנו חבט חטים בגת להגיס מפני מדן. (יב) וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך גבור החיל. (יג) ויאמר אליו גדעון כי אדני וגש ה' עמנו ולמה מצאתנו כל זאת ואינה כל נפלאותיו אשר ספרו לנו אבותינו לאמר הלא ממצרים העלנו ה' ועתה נטשנו ה' ויתגנו בכר מדן. (יד) ויפן אליו ה' ויאמר לך בכחה זה והושעת את ישראל מכף מדן הלא שלחתיה. (טו) ויאמר אליו בני אדושם במה אושע את ישראל הנה אלפי הדל במנשה ואנכי הצעיר בבית אבי. (טז) ויאמר אליו ה' כי אהיה עמך והפית את מדן כאיש אחד.

2: Overwhelming odds

Judges 4:2-3

(2) And the LORD surrendered them to King Jabin of Canaan, who reigned in Hazor. His army commander was Sisera, whose base was Harosheth-goiim. (3) The Israelites cried out to the LORD; for he had nine hundred iron chariots, and he had oppressed Israel ruthlessly for twenty years.

I Samuel 17:4-7

(4) A champion of the Philistine forces stepped forward; his name was Goliath of Gath, and he was six cubits and a span tall. (5) He had a bronze helmet on his head, and wore a breastplate of scale armor, a bronze breastplate weighing five thousand shekels. (6) He had bronze greaves on his legs, and a bronze javelin [slung] from his shoulders. (7) The shaft of his spear was like a weaver's bar, and the iron head of his spear weighed six hundred shekels; and the shield-bearer marched in front of him.

Judges 6:1-5

(1) Then the Israelites did what was offensive to the LORD, and the LORD delivered them into the hands of the Midianites for seven years. (2) The hand of the Midianites prevailed over Israel; and because of Midian, the Israelites provided themselves with refuges in the caves and strongholds of the mountains. (3) After the Israelites had done their sowing, Midian, Amalek, and the Kedemites would come up and raid them; (4) they would attack them, destroy the produce of the land all the way to Gaza, and leave no means of sustenance in Israel, not a sheep or an ox or an ass. (5) For they would come up with their livestock and their tents, swarming as thick as locusts; they and their camels were innumerable. Thus they would invade the land and ravage it.

שופטים ד':ב'-ג'

(ב) וַיִּמְכְּרֵם ה' בְּיַד יָבִין מֶלֶךְ-כְּנָעַן אֲשֶׁר מֶלֶךְ בְּחָצוֹר וְשָׂר-צָבָאוּ סִיסְרָא וְהוּא יוֹשֵׁב בְּחֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם. (ג) וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-ה' כִּי תִשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב-בְּרִזָּל לּוֹ וְהוּא לַחֹץ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֻזְקָה עֲשָׂרִים שָׁנָה. {פ}

שמואל א י"ז:ד'-ז'

(ד) וַיֵּצֵא אִישׁ-הַפִּלִּינִים מִמַּחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים גִּלְיָת שָׁמֹן מִגֵּית גִּבְהוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת וְזֶרֶת. (ה) וְכֹבֵעַ נְחֹשֶׁת עַל-רָאשׁוֹ וְשָׁרְיוֹן קֶשֶׁת שֵׁשׁ הוּא לְבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשָּׁרְיוֹן חֲמִשָּׁת-אַלְפִים שְׁקָלִים נְחֹשֶׁת. (ו) וּמִצָּתָת נְחֹשֶׁת עַל-רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין כַּתְּפָיו. (ז) [וְעֵץ] חֲנִיתוֹ כַּמְנֹרֶת אֲרָגִים וְלַהֲבַת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ-מֵאוֹת שְׁקָלִים בְּרִזָּל וְנֹשֵׂא הַצֶּנֶה הֵלֵךְ לִפְנָיו.

שופטים ו':א'-ה'

(א) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הָרַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּתְּנֵם ה' בְּיַד-מִדְיָן שֶׁבַע שָׁנִים. (ב) וַתַּעַז יַד-מִדְיָן עַל-יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִדְיָן עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמְּנָהְרוֹת אֲשֶׁר בַּהָרִים וְאֶת-הַמְּעָרוֹת וְאֶת-הַמְּצֻדוֹת. (ג) וְהָיָה אִם-זֶרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן וְעָמְלָק וּבְנֵי-קֶדָם וְעָלוּ עֲלֵיוֹ. (ד) וַיַּחֲנוּ עָלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת-יְבוֹל הָאָרֶץ עַד-בּוֹאֶה עֹזָה וְלֹא-יִשְׁאִירוּ מִחֵיָּה בְּיִשְׂרָאֵל וְשָׂה וְשׁוֹר וְחִמּוֹר. (ה) כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם יַעֲלוּ וְאָהֲלֵיהֶם (יבאו) [וּבָאוּ] כְּדִי-אֲרַבָּה לָרֶב וְלָהֶם וְלִגְמֻלֵיהֶם אִין מִסְפָּר וַיָּבֵאוּ בָּאָרֶץ לִשְׁחִתָּהּ.

3: (Un)evening the odds

Judges 7:2-7

(2) The LORD said to Gideon, "You have too many troops with you for Me to deliver Midian into their hands; Israel might claim for themselves the glory due to Me, thinking, 'Our own hand has brought us victory.'" (3) Therefore, announce to the men, 'Let anybody who is timid and fearful turn back, as a bird flies from Mount Gilead.'" Thereupon, 22,000 of the troops turned back and 10,000 remained. (4) "There are still too many troops," the LORD said to Gideon. "Take them down to the water and I will sift them for you there. Anyone of whom I tell you, 'This one is to go with you,' that one shall go with you; and anyone of whom I tell you, 'This one is not to go with you,' that one shall not go." (5) So he took the troops down to the water. Then the LORD said to Gideon, "Set apart all those who lap up the water with their tongues like dogs^a from all those who get down on their knees to drink." (6) Now those who "lapped" the water into their mouths by hand numbered three hundred; all the rest of the troops got down on their knees to drink. (7) Then the LORD said to Gideon, "I will deliver you and I will put Midian into your hands through the three hundred 'lappers'; let the rest of the troops go home."

שופטים ז:ב'-ז'

(ב) ויאמר ה' אל־גִּדְעֹון רַב הָעָם אֲשֶׁר אִתָּךְ מִתַּתִּי אֶת־מִדְיָן בְּיָדָם פֶּדִי־תִפְאָרַךְ עָלַי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יָדִי הוֹשִׁיעָה לִּי. (ג) ועתה קְרֵא נָא בְּאוֹנֵי הָעָם לֵאמֹר מִי־יֵרָא וְחָרַד יֵשֵׁב וַיִּצְפֹּר מִהֵרָה הַגִּלְעָד וַיָּשָׁב מִן־הָעָם עֹשִׂים וּשְׂנִיִּם אֵלָיו וְעֹשֶׂת אֲלֵפִים נִשְׁאָרוּ. {ס} (ד) ויאמר ה' אל־גִּדְעֹון עוֹד הָעָם רַב הוֹרֵד אוֹתָם אֶל־הַמַּיִם וְאֶצְרָפְנוּ לָהֶם שָׁם וְהָיָה אֲשֶׁר אֵמַר אֵלֶיךָ זֶה יֵלֶךְ אִתָּךְ הוּא יֵלֶךְ אִתָּךְ וְכָל אֲשֶׁר־אֵמַר אֵלֶיךָ זֶה לֹא־יֵלֶךְ עִמָּךְ הוּא לֹא יֵלֶךְ. (ה) וַיֹּרֶד אֶת־הָעָם אֶל־הַמַּיִם וַיֹּאמֶר ה' אֶל־גִּדְעֹון כָּל אֲשֶׁר־יֵלֵךְ בְּלִשְׁוֹנוֹ מִן־הַמַּיִם כַּאֲשֶׁר יֵלֵךְ הַכֶּלֶב תִּצְיֵג אוֹתוֹ לְבָד וְכָל אֲשֶׁר־יִכְרַע עַל־בִּרְכָּיו לִשְׁתּוֹת. (ו) וַיְהִי מִסְפַּר הַמִּלְקָקִים בְּיָדָם אֶל־פִּיָּהֶם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְכָל־יֵתֵר הָעָם פָּרְעוּ עַל־בִּרְכֵיהֶם לִשְׁתּוֹת מַיִם. {ס} (ז) ויאמר ה' אל־גִּדְעֹון בְּשֹׁלֹשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַמִּלְקָקִים אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־מִדְיָן בְּיָדְךָ וְכָל־הָעָם יִלְכּוּ אִישׁ לְמִקְמוֹ.

4: Shaping memory with words

Judges 5:1-5

(1) On that day Deborah and Barak son of Abinoam sang:
(2) When locks go untrimmed^b in Israel,
When people dedicate themselves—
Bless the LORD!
(3) Hear, O kings! Give ear, O potentates!
I will sing, will sing to the LORD,
Will hymn the LORD, the God of Israel.
(4) O LORD, when You came forth from Seir,
Advanced from the country of Edom, The earth trembled;
The heavens dripped, Yea, the clouds dripped water, (5) The mountains quaked—
Before the LORD, Him of Sinai, Before the LORD, God of Israel.

שופטים ה:א'-ה'

(א) וַתֵּשֶׁר דְּבוֹרָה וּבָרַק בֶּן־אֲבִינָעַם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר. (ב) בְּפָרַעַת פְּרָעוֹת בִּישְׂרָאֵל בְּהַתְנַדֵּב עָם בָּרַךְ ה'. (ג) שָׁמְעוּ מַלְכִּים הָאֲזִינוּ רוֹזְנִים אֲנֹכִי לָהּ אֲנֹכִי אֲשִׁירָה אֲזַמֵּר לָהּ אֵלֵקִי יִשְׂרָאֵל. (ד) ה' בָּצָאתָ מִשְׁעִיר בְּצַעְדָּהּ מִשְׁדָּה אֲדוֹם אֶרֶץ רַעֲשָׁה גַם־שָׁמַיִם נִטְפוּ גַם־עֵבִים נִטְפוּ מַיִם. (ה) הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי ה' זֶה סִינַי מִפְּנֵי ה' אֵלֵקִי יִשְׂרָאֵל.

5: An ending and a beginning

Exodus 15:13-18

(13) In Your love You lead the people You redeemed;
In Your strength You guide them to Your holy abode.
(14) The peoples hear, they tremble; Agony grips the
dwellers in Philistia. (15) Now are the clans of Edom
dismayed; The tribes of Moab—trembling grips them;
All the dwellers in Canaan are aghast. (16) Terror and
dread descend upon them; Through the might of Your
arm they are still as stone—Till Your people cross over,
ה', Till Your people cross whom You have ransomed.
(17) You will bring them and plant them in Your own
mountain, The place You made to dwell in, ה', The
sanctuary, O my lord, which Your hands established.
(18) ה' will reign for ever and ever!

שמות ט"ו:י"ג-י"ח

(יג) נְחִיתָ בְּחַסְדְּךָ עַם־נוֹ גְּאֻלְתָּ נִתְּלָתָ
בְּעֹזֶךָ אֶל־נִגְהַ קְדֹשְׁךָ: (יד) שָׁמְעוּ עַמִּים
יִרְגָּזוּן חֵיִל אַחֲזוּ יִשְׁבִּי פִלְשֵׁתִי: (טו)
אֶן נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֲדוֹם אֵילֵי מוֹאָב
לְאַחֲזָמוֹ רָעַד נִמְלְגוּ כָּל יִשְׁבִּי
כְּנָעֹן: (טז) תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אִימָתְךָ
וּפָחַד בְּגִדְלֵךָ וְרוּעָה יִדְמֹנוּ כְּאֶבֶן עֵד־
יַעֲבֹר עִמָּךְ ה' עֵד־יַעֲבֹר עַם־נוֹ
קִנִּיתִי: (יז) תִּבְאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ בְּהַר
נִחְלָתְךָ מְכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלָּתְךָ
ה' מִקְדָּשׁ אֲדוּשֵׁם כּוֹנֵנֵנוּ יְיָהּ: (יח)
ה' וְיִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

Judges 5:7

(7) Deliverance ceased, Ceased in Israel, Till you
arose, O Deborah, Arose, O mother, in Israel!

שופטים ה':ז

(ז) חָדְלוּ פָּרְעוֹן בִּישְׂרָאֵל חָדְלוּ
דְּבוּרָה שִׁקְמָתִי אִם בִּישְׂרָאֵל:

6. Shaping memory with items

Judges 8:22-27

(22) Then the men of Israel said to Gideon, "Rule over
us—you, your son, and your grandson as well; for you
have saved us from the Midianites." (23) But Gideon
replied, "I will not rule over you myself, nor shall my son
rule over you; the LORD alone shall rule over you." (24)
And Gideon said to them, "I have a request to make of
you: Each of you give me the earring he received as
booty." (They had golden earrings, for they were
Ishmaelites.) (25) "Certainly!" they replied. And they
spread out a cloth, and everyone threw onto it the
earring he had received as booty. (26) The weight of the
golden earrings that he had requested came to 1,700
shekels of gold; this was in addition to the crescents and
the pendants and the purple robes worn by the kings of
Midian and in addition to the collars on the necks of their
camels. (27) Gideon made an ephod of this gold^h and set
it up in his own town of Ophrah. There all Israel went
astray after it, and it became a snare to Gideon and his
household.

שופטים ח':כ"ב-כ"ז

(כב) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּדְעוֹן
מִשְׁלִבְנוּ גַם־אַתָּה גַם־בְּנֶךָ גַם בְּנוֹ בְּנֶכְדְּךָ
כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד מִדְיָן: (כג) וַיֹּאמֶר
אֵלֶיהֶם גִּדְעוֹן לֹא־אֶמְשָׁל אֲנִי בָכֶם
וְלֹא־יִמְשָׁל בְּנִי בָכֶם ה' יִמְשָׁל בָּכֶם:
(כד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהֶם גִּדְעוֹן אֲשַׁאֲלֶה
מִכֶּם שְׂאֵלָה וְתַנּוּ־לִי אִישׁ גִּזָּם שְׁלָלוּ
כִּי־נִזְמִי זָהָב לָהֶם כִּי יִשְׁמַעְאֲלִים הֵם:
(כה) וַיֹּאמְרוּ נָתַן נָתַן וַיִּפְרְשׁוּ־אֶת־
הַשְּׂמָלָה וַיִּשְׁלִיכוּ שָׁמָּה אִישׁ גִּזָּם
שְׁלָלוּ: (כו) וַיְהִי מִשְׁקַל נִזְמֵי הַזָּהָב
אֲשֶׁר שָׂאֵל אֵלָּה וּשְׁבַע־מֵאוֹת זָהָב לְבָד
מִן־הַשְּׁהָרָנִים וְהַנְּטִיפּוֹת וּבִגְדֵי
הָאֶרְגָּמָן שְׁעֵל מַלְכֵי מִדְיָן וּלְבַד־מֶן
הַעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצֹאֲרֵי גְמְלֵיהֶם: (כז)
וַיַּעַשׂ אוֹתוֹ גִּדְעוֹן לְאַפֹּד וַיִּצַּג אוֹתוֹ
בְּעִירוֹ בַּעֲפָרָה וַיִּזְנוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו
שֶׁם וַיְהִי לְגִדְעוֹן וּלְבֵיתוֹ לְמוֹקֵשׁ:

7. Memory and choices

Shabbat 21b:10

The Gemara asks: **What is Hanukkah**, and why are lights kindled on Hanukkah? The Gemara answers: **The Sages taught in Megillat Ta'anit: On the twenty-fifth of Kislev, the days of Hanukkah are eight. One may not eulogize on them and one may not fast on them. What is the reason? When the Greeks entered the Sanctuary they defiled all the oils that were in the Sanctuary by touching them. And when the Hasmonean monarchy overcame them and emerged victorious over them, they searched and found only one cruse of oil that was placed with the seal of the High Priest, undisturbed by the Greeks. And there was sufficient oil there to light the candelabrum for only one day. A miracle occurred and they lit the candelabrum from it eight days. The next year the Sages instituted those days and made them holidays with recitation of *hallel* and special thanksgiving in prayer and blessings.**

שבת כ"א ב:י'

מאי חנוכה? דתנו רבנן: בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. שְׁכַשְׁכְּנוּ יוֹנִים לְהִיכֵל טְמְאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שְׁבַהִיכָל. וְכַשְׁגְּבְּרָה מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָי וְנִצְחָוּם, בְּדָקוּ וְלֹא מָצְאוּ אֶלָּא פֶּךָ אֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁהָיָה מוֹנַח בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, וְלֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד. נִעְשָׂה בּוֹ נֶס וְהַדְלִיקוּ מִמֶּנּוּ שְׁמוֹנֶה יָמִים. לְשָׁנָה אַחֶרֶת קִבְּעוּם וַעֲשָׂאוּם יָמִים טוֹבִים בְּהַלֵּל וְהוֹדָאָה.

המהר"ל מפראג, נר מצוה, חלק ב' ח' - י' ב

ואמרו מאי חנוכה (שבת כא:), דתנו רבנן, בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון, דלא למספד בהון, ודלא למגזר בהון תענית. שכשנכנסו יונים בהיכל*, טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה יד* מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. ונעשה* בו נס, והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ח' ימים*, בהלל ובהודאה*. ואם תאמר, וכי בשביל שנעשה להם נס בהדלקה, שלא תהיה בטילה ההדלקה, היו קובעין חנוכה. כי מה שחייב להודות ולהלל, זהו כאשר נעשה לו נס בשביל* הצלתו, ולא בשביל שנעשה לו נס לעשות המצוה, כי אין המצוה הנאה אל האדם. ולפי הדברים אשר בארנו למעלה, כי כוונת היונים לבטל התורה והקדושה של ישראל, כי המצוה לנו היא המעלה שכלית האלקית, ובודאי בטול התורה הוא בטול ישראל, וכל העולם היה בטל, ולפיכך נעשה להם הנס במצות הדלקה, שהיא מצוה אחת מן מצות התורה, שבאו היונים לבטל התורה ומצותיה מן ישראל. ומצוה זאת גם כן היא בבית המקדש, אשר כל כוונת היונים היה לבטל התורה השכלית והקדושה מישראל, ועיקר הקדושה הוא בית המקדש. ולפיכך קבעו הדלקת הנרות, זכר לנס שנעשה להם במצות ההדלקה....

ולכך הדליקו בו ח' ימים, כי קודש קדשים הוא אחר שבעה, וזהו השמיני. ולמה קודש הקדשים אחר שבעה, כי הנהגת עולם הטבע הוא תחת מספר ז', כי בז' ימים נברא העולם הזה הטבעי. ולפיכך מה שאחר הטבע הוא תחת מספר שמונה, כי* שמונה הוא אחר ז' ימי הטבע. ולכך המילה שהיא על הטבע, שהרי לפי הטבע האדם נולד ערל, וזה מפני כי הטבע נותן שיהיה ערל, והמילה הוא על הטבע, ולכך המילה ביום הח' (ויקרא יב, ג). ומפני שכל דבר שהוא קדוש, הוא* נבדל מן הטבע, שהיא גשמית חמרית, ולכך קודש הקדשים שהוא נבדל לגמרי, הוא גם כן אחר הטבע.